

Úr Dímunar søgu

Fyrsta kirkjan í Dímun varð bygd seinna-partin av 1600-talinum. Hon er fleiri ferðir umbygd og varð niðurtikin í 1922

Í gomlum dögum var tað nokk vanligt, at bændurnir bygdu og áttu kirkjurnar sjálvir, men nær hesin siður er avlagdur aðrastaðni, hava vit litið hoyrt um, uttan í Dímun, har átti bóndin kirkjuna sjálvur.

Maðurin, ið bygdi ta fyrstu kirkjuna í Dímun, var Hanus bóndi, hann festi nakað fyrri 1685. Tað er hann, ið Anton Degn nevnr Hans Eliassen, meðan Enokkur á Skarvanesi sigur, at hann var sonur Jógvan Ísaksson í Skúoy, og har haldi eg, at Enokkur hevur rætt.

Kirkjan hevði trý vindeygu á suðursíðuni, veggirnir vóru bygdir av gróti, og vindeyguni stóðu í innara kant á veggnum, tað var neyðugt, tí ræðuliga vindhart er. Hon var bróstað innan. Tað er vísti um, var trægólv í kirkjun. Fimm vóru brikarnar hvørju megin, og rúm fyrri trimum fólku í hvørjari brik. Kirkjan stóð mitt í kirkjugarðinum. Eingin annar kirkjugarður hevur verið uttan hesin. Bóndafólk-ið er alt grivið sunnan fyrri kirkjuna, og arbeiðsfólkið norðan fyrri.

Fyrr var gøtan vestur á Drátt gjøgnum kirkjugarðin, omanfyri kirkjuna, men tá ið ein smádrongur, sonur Janus bónda, var druknaður í damminum og grivin í kirkjugarðinum, lat Janus byggja upp í tað vestara liðið, og gøtan varð lögð omanfyri kirkjugarðin.

Meðan Óla Jákup Jensen var bóndi, hann kom eftir Jógvan úr Dalsgarði, lat hann gera stóra ábót á kirkjuna. Bróður hansara, Jænus á Tvøroyri hevði verið uppi á oynni, og gjørt hetta arbeiði. Tá hetta var liðugt, og Jænus skuldi fara aftur suður til Tvøroyrar, vóru teir í ferð við at lata tógleypin við smíðtölunum niður av Dráttinum. Tá var tað, at tað hendi, at strok kom á linuna, so bóndin fór út av, har fekk hann sín bana.

Kirkjan er fleiri ferðir umbygd, og tað seinastu bygdi Óla Jákup Johannesen, hann, sum var sonur Rasmusa Jóanes í Dali, hann festi í 1862, og hann sum var meistari fyrri byggingini tá, var Magnus í Koytu á Sandi, er mær sagt.

Kirkjan var kollut, einki torn, og eingin klokka, men hon hevði vakurt málaða altartalvu, sum Jørgen Falk Rønne hevði givið til kirkjuna. Bróður til Rønne, prest, hevði málað hana; mær er sagt, at hann æt Svend Rønne. Eg roki við, at enda talvan er til enn. Myndin er av ferðini til Emaus. — Kristian á Bræðnum í Dali gav tveir ljósastakar. — Kalikur og breyðskál hoyrdu eisini til kirkjuna og ein altardúkur, hetta skuldi eisini vera givið.

Vestari endi á kirkjun, var timbur uttan, og skjöldurin eystanfyri.

Kirkjan varð niðurtikin í 1922, — tá hevði kirkja verið í Dímun útvið

tvey hundrad og fjóruti ár.

Hesin Hanus bóndi, sum bygdi Dímunar kirkju fyrst, var tann einasti bóndin, við hesum navni. Hann tók oynna, eftir at Harra Klæmint mátti lata Dímun frá sær. Verfaðir hansara, Sandoyar prestur Jens Jensen Skive, sæst í bókini hjá Anton Degn, at hava sitið við oynni frá 1615 til 1653. — Harra Klæmint man bara hava lagt Dímun undir seg av sjálvvaldum, tí 11. august 1663 verður hann stevndur inn á lögting fyrri, at hann hevur brúkt Stóru Dímun í so mong ár, uttan loyvi, og ikki gjørt eftir dóminum, sum hann fekk 28. juni 1661, men hann mótti ikki á tingi. Oyggjin varð tikin frá honum, og eftir athann hevði mist hana, varð hon sýnað, og tá stóð so til, at har vóru bara 340 seyðir, istaðin, teir áttu at vera 648. — Hetta sýnið var gjørt 10. mai 1678.

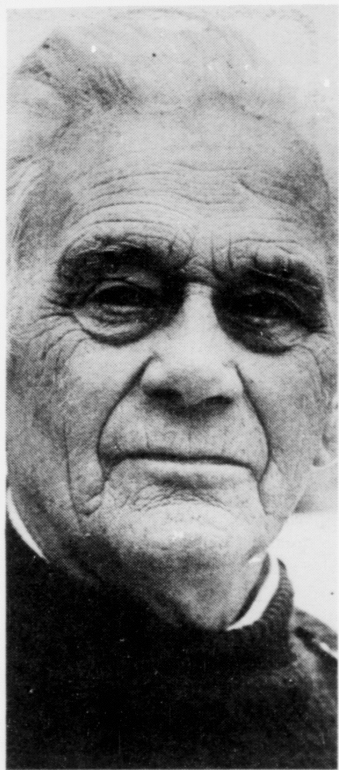
Hetta, sum Anton Degn sigur her, um Harra Klæmint, rimar væl saman við tað, sum Enokkur á Skarvanesi sigur, at Jógvan Ísakson í Skúoy, saksokti Harra Klæmint, fyrri at hava gjørt svik við brúðarvígsluni. Jógvan Ísakson søkti at presti, fyrri at hjálpa máginum Hanusi, at gerast Dímunarbóndi, og Harra Klæmint mátti bíta í græsið.

Sum eg segði, fyrr ferðina, eg skrivaði, nevnr Enokkur fyrsta bóndan hann kennir við navni Skógangs Jógvan, onnur kona hansara var Annika. Sum øll vita skuldi hon beina fyrri manninum, Skógangs Jógvan, tí hon helt saman við einum húskalli, og tey skuldu bæði vera um at beina fyrri bóndanum. — Sognin sigur, at hesin sami maðurin, var húskallur hjá

faðir hennara, Tummas Jørundsson, sýslumanni á Sandi, tá faðirin gav Dímunarbóndanum hana til konu, móti hennara vilja; hon helt saman við húskallinum hjá faðirinum, og vildi hava hann til mann, men hon varð sjálvandi ikki eftirspurd.

Seinri, eftir at hon varð gift við Skógangs Jógvan, kom hesin, sum hon hevði hildið saman við sum genta, upp á Dímun sum húskallur, og tey hava so hildið áfram við at halda saman. Úrslitið av hesum leiki varð tann, at tey vóru nokk felags um at beina fyrri Skógangs Jógvan. Hann skuldi vera nógv eldri enn hon. Jógvan og Annika fáa son, sum tey kallaðu Lýðar, hesin Lýðar bleiv av sterkastu monnum, Annika gav honum eina tint av róma hvønn morgun. Tá hann vax til mans, var hann nevndur Vegarin; hetta kom av, at hann vegaði gøtur í bjørgunum, fyrst í Dímun, og síðani í Skúoy. Hann var hegnamaður, og avtakamaður til bakkagongu; fram um allar at taka loft. Í Skúoyar-bjørgum er ein klettur, nevndur Vegaransklettur eftir honum; har tók hann loft inn undir. Vegarin búsettist í Skúoy og flutti síðan til Húsavíkar. Ein steinur liggur á Stórustovu túni í Húsavík, henda stein skal Lýðar hava borið, hann verður kallaður Vegarasteinurin, og liggur sum hav eftir Lýðar.

Ein so avbera sterkur íslendingur, hann nevndi seg Ursus, var her í Føroyum, tað var nakað eftir seinra kriggið. Honum var vistur Vegarasteinurin, tey vildu nokk eggja honum til at royna havið hjá Vegaranum, men hesum noktaði hann fyrri, hann segði at hasum steininum hevði maður, føddur av kvinnu ikki

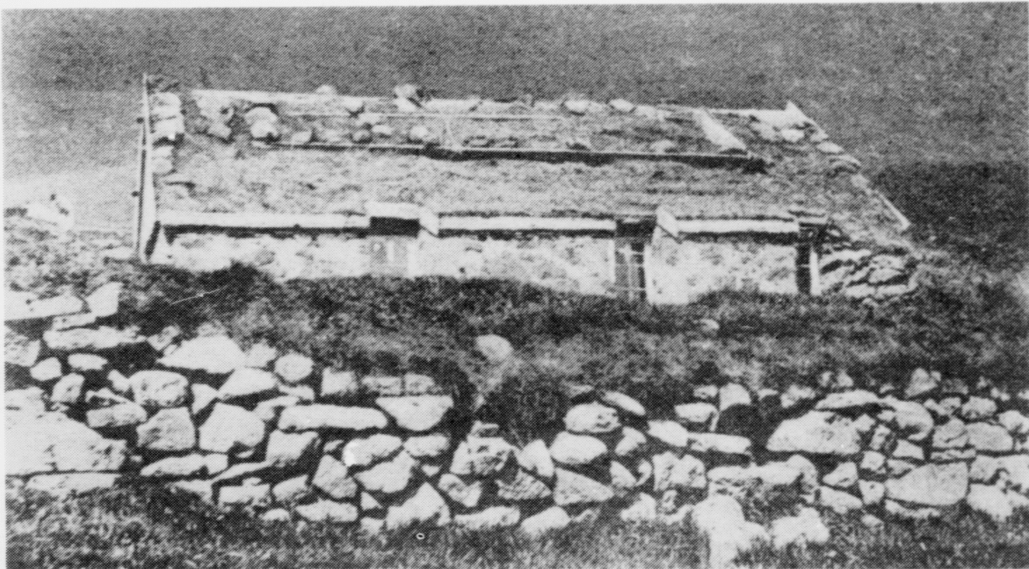

Gunnar á Toft í Dali skrivar

hevjað, tann, ið hevði lyft honum, hevði verið eitt trøll.

Eg endaði við seinast, at Jænus kom fyrri ta vanskepnu, at gerast blindur, um 40 ára aldur, men hann gavst ikki á hondum fyrri tað. Á hvørjum vári, varð gøtan inn í skorð ruddað fyrri grót, ið niður var lopið um veturin, og tað var Jænus við til altíð, eisini eftir at hann var vorðin blindur. Hann var eisini við til ræning, var undirsitari; hælur varð ikki brúktur inni í barmi.

Fyrr høvdu teir linuna bara um ryggin, men so fekk Jænus í lag, at gera eina skál, at hava um ryggin. Hon varð gjørd av 4 lektaplankum, um hálva aðru alin long. Hon var gjørd so, at hon passaði eftir ryg-

Kirkjan í Dímun, nú avtoftað (úr bókini »Føroyar 1«)